SVCR GOVT DEGREE COLLEGE, PALAMANER

CHITTOOR 517408

DEPARTMENT OF HISTORY

STUDENT STUDY PROJECT ON

CHATHRAPATHI SIVAJI

THE STUDENT OF PARTICIPATED

P.ANUSHA

SUPERVISED BY & SUBMITTED

TO

SMT.M.SANDHYARANI

(DEPARTMENT OF HISTORY)

CHATHRAPATI SIVAJI

రాయఘడ్‌లో ఛత్రపతి
శివాజీ విగ్రహం

ఛత్రపతి శివాజీ

ఛత్రపతి శివాజీగా ఖ్యాతి గాంచిన శివాజీ రాజే భోంస్లే [ఫిబ్రవరి 19, 1627[1] - ఏప్రిల్ 3, 1680] పశ్చిమ భారతదేశాన మరాఠా సామ్రాజ్యాన్ని నెలకొల్పి మొఘల్ సామ్రాజ్యాన్ని ఎదిరించాడు. తెలుగు సంవత్సరం 1674 సంవత్సరం హిందూ నెల జ్యేష్ఠ శుద్ధ త్రయోదశి నాడు ఛత్రపతి శివాజీ పట్టాభిషేక వార్షికోత్సవం జరిగిన సందర్భంగా హిందూ సామ్రాజ్య దివాస్ జరుపుకుంటారు.

ఉపోద్ఘాతం

శివాజీ తండ్రి అయిన షాహాజీ నిజాంషాహీల ప్రతినిధిగా ఉంటూ మొఘల్ రాజులను ప్రతిఘటిస్తూ యుద్ధాల్లో పాల్గొంటూ నిజాంషాహీలపైన షాజహాన్ దండయాత్ర చేసినప్పుడు షాహాజీ సైనికులను బలహీనం చేయడంలో కీలక పాత్ర వహించాడు. తన ఆదేశాలను ధిక్కరించినందుకు లఖూజీ . జాదవ్‌రావ్ అనే మరాఠా యోధుణ్ణి నిజాంషాహీ ప్రభుత్వ హత్య చేయించాడు. ఇది నచ్చని షాహాజీ నిజాంషాహీ ప్రభుత్వం పైన తిరుగుబాటు బావుటా ఎగురవేసి స్వతంత్ర మరాఠా సామ్రాజ్యానికి నాంది పలికాడు.

బాల్యం

[జిజియాబాయి, కొడుకు శివాజీతో ఉన్న చిత్రం]

బాల్యం

శివాజీ సా.శ 1630 ఫిబ్రవరి 19వ సంవత్సరం వైశాఖమాస శుక్లపక్ష తదియనాడు పూణా జిల్లాలోని జున్నార్ పట్టణం దగ్గర శివనేరి కోటలో షాహాజీ. జిజియాబాయి దంపతులకు జన్మించాడు [3][4][5] వారు మహారాష్ట్రలోని వ్యవసాయం చేసుకునే భోస్లే కులానికి చెందినవారు. శివాజీ తల్లి [జిజియాబాయి యాదవ రాజుల వంశీయు]. శివాజీకి ముందు పుట్టిన ఇద్దరూ మృతి చెందగా ఆమె పూజించిన దేవత ఆయన శివై పార్వతి పేరు శివాజీకు పెట్టింది

షాహాజీ నిజాంలను ఓడించి గెలుచుకున్న ప్రాంతాల్లో సామ్రాజ్యాన్ని నెలకొల్పడానికి ప్రయత్నిస్తుండగా మొఘలులు ఆదిల్షాలు కలిసి షాహాజీని ఓడించారు. ఆదిల్షాల సంధి ప్రకారం షాహాజీ ప్రస్తుత బెంగుళూరు ప్రాంతాన్ని జాగీరుగా పొంది, పూనా వదలి వెళ్లవలసి వచ్చింది. షాహాజీ పూణా వదలి వెళ్లవలసి వచ్చింది. షాహాజీ పూణాలో తనకున్న జాగీరును వదులుకోవలసిన అవసరం లేకుండా ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాడు

సామ్రాజ్య అంకురార్పణ

షాహాజీ పూనాలోని తన జాగీరు వ్యవహారాలను తన భార్యకు అప్పగించి యువకుడయిన శివాజీకి రాజనీతి వ్యవహారాల నేర్పడానికి కొందరు ముఖ్య అనుచరులతో కలిసి ఒక పథకాన్ని ఏర్పాటు చేసి తాను బెంగళూరు జాగీరుకు వెళ్లాడు. శివాజీ తల్లి అతనికి పుట్టిన భూమి ప్రేమ, ఎదుట ప్రేమ ఆయా కలుసుకున్న విద్యాబుద్ధులు నేర్పింది

చిన్నప్పటి నుండి భారత రామాయణాల బట "చరిత్ర" గాధలు ఇది సమయంలోనే బీజాపూర్ సుల్తాన్ అరబ్, పర్షియా, ఆఫ్ఘన్ నుండి మెరికల్లాంటి 10,000

వందల కిరాయి సైనికులను శివాజీని అంతమొందించడానికి పంపగా శివాజీ తన వద్దనున్న 5,000 మరాఠా యోధులతో కలిసి కొల్హాపూర్ వద్ద ఓడించాడు. చెప్పి చార లక్షణాలు చెప్పి చార లక్షణాలు మొఘలకింద చూసింది. పరిపాలన సమర్థం, దేశం పట్ల గౌరవం తన తల్లివద్దనే నేర్చుకున్నాడు. తన పొందిన పరాజయాలను క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసి ఉంటే వాటిలో శివాజీ యుద్ధ తంత్రాలలో నిష్ణాతుడయ్యాడు సకల విద్యలు తెలుసుకున్న శివాజీ మరాఠా సామ్రాజ్య స్థాపనా లక్ష్యంగా తన వ్యూహాలు మొదలు పెట్టాడు

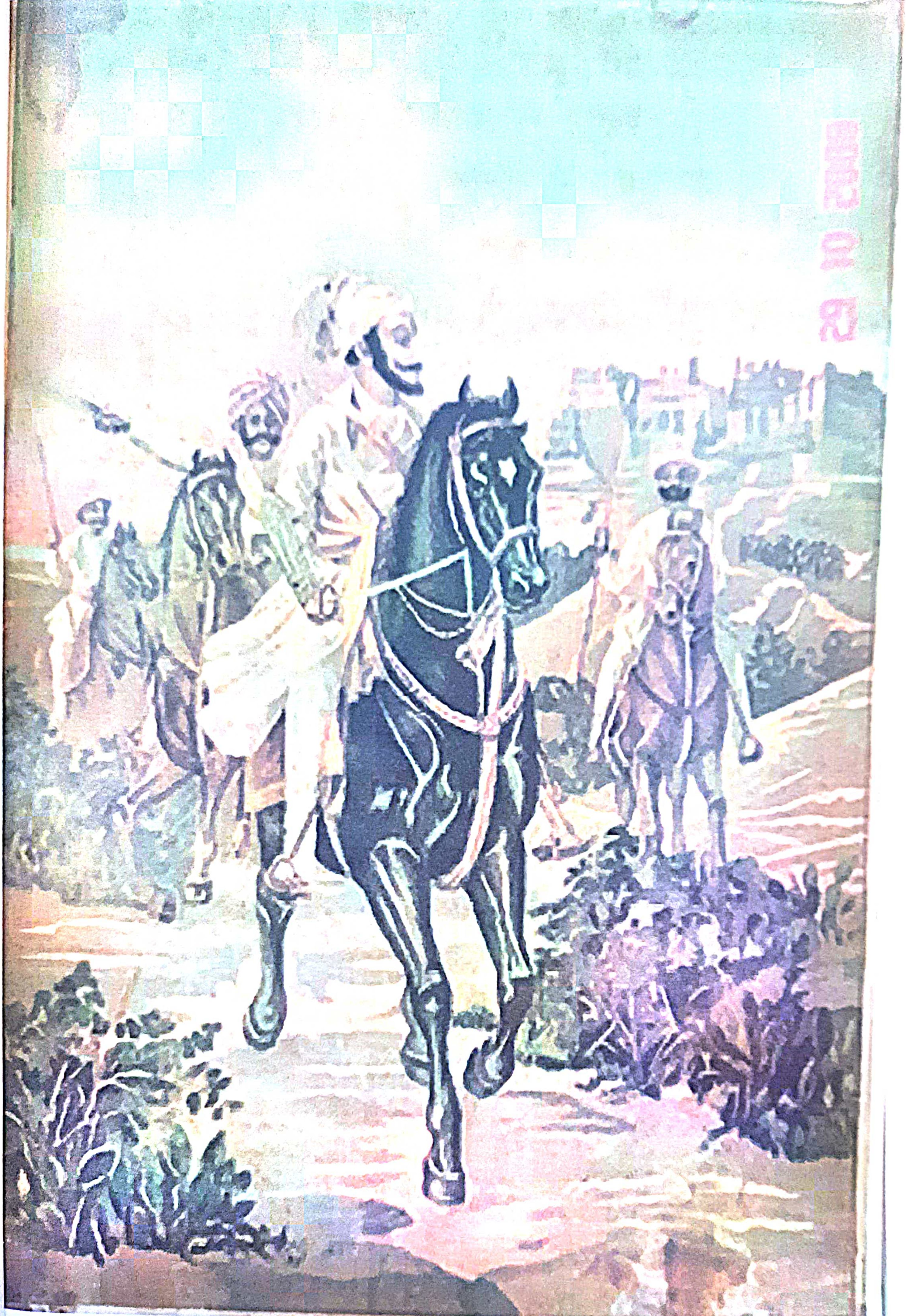

ಯಿಂರಾಜುತುನ್ಲ ಶಿಯಾಜಿ

సుల్తానులతో యుద్ధాలు

17 ఏళ్ళ వయసులో శివాజీ మొట్టమొదటి యుద్ధం
చేసి బీజాపూర్ సామ్రాజ్యానికి చెందిన టోర్నా కోటను
సొంతం చేసుకున్నాడు. ఆయన మావళీలతో కొండాన
రాయ్‌ఘడ్ కోటలను సొంతం చేసుకొని పూణె ప్రాంతాన్ని
తన స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకున్నాడు
శివాజీ తన కోటలను సొంతం చేసుకోవడం చూసి ఆదిల్షా
మోసపూరితంగా శివాజీ తండ్రి అయిన అరెస్ట్ చేసి బంధీ
చేసాడు. తర్వాత శివాజీని, బెంగుళూరులో ఉన్న శివాజీ
అన్న అయిన శంభాజీని పట్టుకోవడానికి రెండు సైన్యాలను
పంపగా అన్నదమ్ములిద్దరు ఆ సైన్యాలను ఓడించి తమ
తండ్రిని బంధ విముక్తుడిని చేయించుకున్నారు. అప్పుడు
ఆదిల్షా యుద్ధ భయంకరుడుగా పేరు పొందిన అఫ్జల్ ఖాన్‌ను
శివాజీ పైకి యుద్ధానికి పంపించాడు

ప్రతాప్‌ఘడ్ యుద్ధం

శివాజీ మెరుపుదాడులు, గెరిల్లా యుద్ధ పద్ధతులు తెలుసుకొన్న అఫ్జల్
ఖాన్ అతడిని ఓడించడానికి యుద్ధభూమి కాకుండా వేరొక
మార్గమును తలచి శివాజీని రెచ్చగొట్టడానికి శివాజీ ఇష్ట
దైవమైన భవాని మాత దేవాలయాలను కూల్చాడు. ఇది
తెలిసిన శివాజీ తాను యుద్ధానికి సిద్ధంగా లేనని
చర్చలకు ప్రస్తావించాడు. ప్రతాప్‌ఘడ్ కోట దగ్గర సమావేశ
-వడానికి ఇద్దరూ అంగీకరించారు

అఫ్జల్ ఖాన్ సంగతి తెలిసిన శివాజీ ఉక్కు కవచాన్ని
ధరించి పిడిబాకు లోపల దాచుకున్నాడు. ఇద్దరూ కేవలం
తమ అంగరక్షకులతో గుడారంలోకి వెళ్ళి చర్చలు జరుగుతుండగా
అఫ్జల్ ఖాన్ దాచుకున్నాడు. ఇద్దరూ కేవలం తమ అంగరక్షకుల
గుడారంలోకి వెళ్ళి చర్చలు జరుగుతుండగా అఫ్జల్ ఖాన్
పాతిరంధికారులును, శివాజీ సైన్యాధికారులు ఉద్రేకంగా,
శివాజీని తన దగ్గరగా పడి పట్టి గట్టిగా అఫ్జల్ ఖాన్

అఫ్జల్ ఖానును కత్తితో పొడుచుచున్న శివాజీ

తప్పించుకొని గుడారం నుండి బయటకు వచ్చిన వెంటనే
ఒకే వేటుకు శివాజీ అఫ్జల్ ఖాన్ తల నరుకుతాడు

అఫ్జల్ ఖాన్ సోదరుడు శివాజీ సొంత పట్టణమును ఆక్రమిల్లి
ఆటకాయించి మెరుపుదాడులతో ముట్టడించింది. ఈ సమయంలో
శివాజీ మరాఠా సామ్రాజ్యంగా మహారాష్ట్ర అంతా వారు
తెచ్చుకున్నారు. అలాగయినా శివాజీకి ఉక్కు కోటలన్ని
ధరించి వదిలేశారు ఎవరూ చేయుకున్నారు. ఇద్దరూ తాయిలం
తన కొడుకులతో బీజాపూర్ సుల్తాన్ యుద్ధమిస్తుండగా వారు
తప్పుకున్న అఫ్జల్ పష్తూన్ సైనికులు పంపించగా. శివాజీ
సొంత చాల సంఖ్యలో వస్తున్నారు. చివరి సమయం
సాధించింది. ఈ సంఘటనతో శివాజీ 38 సంవత్సరాలు
భారతదేశమంతా వ్యాపించాయి. అందరు హిందూ రాజులకు శివాజీ
ప్రభువుగా నిలిచాడు

కొల్హాపూర్ యుద్ధం

ఇది సహించలేని బీజాపూర్ సుల్తాన్ అలీ, పర్షియా, అఫ్ఘన్ నుండి
మెరికల్లాంటి 10,000 మంది కిరాయి సైనికులను శివాజీని
అంతమొందించడానికి పంపగా శివాజీ తన పట్టణం
5,00 మరాఠా యోధులతో కలిసి కొల్హాపూర్ వద్ద ఎదుర్కొన్నాడు
వారి వీర మహాయోధుల అంటూ శివాజీ యుద్ధతంత్రాలతో
విధ్వంసించి శత్రువులను ఊచకోత కోశాడు. ఈ సమయంలో
కోటలు సుల్తానుతో కాక మొఘల్ చక్రవర్తి ఔరంగ
జేబుకు సైతం శివాజీ అంటే భయం పట్టింది
శివాజీ నుండి తప్పించుకున్నా తనకు ముప్పు తప్పదని
ఔరంగజేబు సైతం శివాజీ అంటే భయం పట్టింది.
శివాజీ నుండి తప్పించుకున్నా తనకు ముప్పు తప్పదని
ఔరంగజేబు సైతం భావించి సన్యాసాలు మొదలు పెట్టాడు
తన మేన మామ షాయిస్తా ఖాన్ ను శివాజీ పై
యుద్ధానికి పంపాడు

పావన్ ఖిండ్ యుద్ధం

రెండుసార్లు పరాజయాన్ని ఎదుర్కొన్న ఆదిల్షా పాదుషా ఈసారి
సిద్ది జౌహర్ అనే వీరు నాయకుని సైన్యాధ్యక్షుడికి అప్పగించి
సైనిక, ఆయుధ బలగాలు అందించి కొల్హాపూర్ పంపించాడు
ఆ సమయంలో కొల్హాపూర్ దగ్గరలో ఉన్న పన్హాలా కోటలో
శివాజీ కొన్ని వందల మంది అనుచరులతో ఉన్నాడు. సిద్ది
జౌహర్ విషయం తెలుసుకొన్న శివాజీ ఎలాగైనా పన్హాలా
కోటలో సైనిక, ఆయుధ బలగాలు అందించి కొల్హాపూర్ దగ్గరలో ఉన్న
పంపించాడు. ఆ సమయంలో కొల్హాపూర్ దగ్గరలో ఉన్న అనుచరులతో
పన్హాలా కోటలో శివాజీ కొన్ని వందలమంది తెలుసుకొన్న శివాజీ
ఉన్నాడు. సిద్ది జౌహర్ విషయం తెలుసుకొన్న శివాజీ తన
ఎలాగైనా పన్హాలా కోట నుండి తప్పించుకోవాలని విశాల్‌ఘడ్ కోటకు చేరుకుంటే యుద్ధం
సైన్యం మొత్తం ఉన్న విశాల్‌ఘడ్ కోటకు చేరుకుంటే యుద్ధం
చేయవచ్చు అనుకున్నాడు. తాను అప్పటికి పన్హాలా కోట
చుట్టూ శత్రుసైన్యం ఉండటంతో తాను యుద్ధానికి సిద్ధంగా
లేనని దయతలచవలసినదిగా సిద్ది జౌహర్‌కు పత్రం రాసి
పంపాడు. ఇది తెలుసుకొని సిద్ది జౌహర్ సైనికులు నిఘా
సడలించారు. అనుకుంటుండగా శివాజీ తన
సగం మంది అనుచరులతో కోట నుండి తప్పించుకొని తన సైన్యం
ఉన్న కోటవైపు పయనించసాగాడు. పరిక్షణలో ఇది
తెలుసుకొన్న సిద్ది జౌహర్ తన బలగాలతో శివాజీని
వెంబడించసాగాడు

కోటకు చేరుకొనేలోపే శత్రువులు తమను సమీపించగలరన్న
విషయం గ్రహించి బాజీ ప్రభు దేశ్‌పాండే అనే సర్దార్ 300
మంది అనుచరులతో కలిసి తాను శత్రుసైన్యాన్ని ఎదుర్కొంటానని
శివాజీని తన అంగరక్షకులతో ఎలాగైనా కోట చేరుకొమ్మని
చెప్పి పంపించాడు. శివాజీ కోట వైపు వెళ్ళిన వెంటనే
బాజీ ప్రభు దేశ్‌పాండే రెండు చేతులా కత్తులు
పట్టుకొని శత్రువులతో యుద్ధం చేశాడు

300 మంది సైనికులు తన యొక్క తిరిగి ఆ బలమైన
శత్రువులతో పోరాడి నిలబడగలిగారు. అప్పుడే హైదరాలీ తన
కోట ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. కొండల తన అనుచరులతో ఏర్పాటు చేసిన
అనంతరం తాను సిద్ధి జూవర్ సైన్యాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు
ఎదుర్కొనేందుకు హైదరాలీ సంధికి అంగీకరించాడు. సంధిలో
భాగంగా హైదరాలీ సామ్రాజ్యం స్వతంత్ర రాజ్యంగా గుర్తింపు
పొందింది. సిద్ధి జూవర్ ఆ పరిపాలనకు వ్యతిరేకంగా
ఎదిరించి పోరాడాడు. ఈ యుద్ధమే సుల్తానులతో
హైదరాలీ చేసిన ఆఖరి యుద్ధం. ఆ తర్వాత కాలంలో
మొఘల్ సైన్యంతో యుద్ధాలు చేయవలసి వచ్చింది

మొఘలులతో యుద్ధాలు

షయిస్తా ఖాన్ తో యుద్ధం

1660లో [ఔరంగజేబు] తన మేనమామ అయిన షయిస్తా ఖాన్ కు దక్కను పైన సుశిక్షితులైన సైన్యాన్ని, ఆయుధాలను అందించి శివాజీని ఓడించి తనకు అందించాలని స్పష్టంగా చెప్పకనే రాయగఢ్ పంపించాడు. బలమైన షయిస్తా ఖాన్ సేన ముందు శివాజీ సేన తల వంచక తప్పలేదు. శివాజీ ఓటమి అంగీకరించి పూనా వదిలి వెళ్లవలసి వచ్చింది. పూనాలో శివాజీ నివసించిన లాల్ మహల్ లో షయిస్తా ఖాన్ నివాసం ఏర్పరుచుకున్నాడు.

అప్పటికయినా శివాజీ మెరుపుదాడి చేస్తాడని షయిస్తా ఖాన్ పూనా నగరమంతా చాలా కట్టుదిట్టమయిన భద్రతను ఏర్పాటు చేస్తాడు. 1663 [ఏప్రిల్] నగరంలో ఒక [పెళ్లి] ఊరేగింపు జరుగుతుండగా శివాజీ మావళావీరులతో తన అనుచరులతో కలిసి పెళ్లికూతురు తరఫున బంధువుల్లా కలిసిపోయి లాల్ మహల్ చేరుకున్నారు. ఆ భవనం స్వయానా తను పర్యవేక్షణలో నిర్మించబడింది. కాబట్టి, సులువుగా లోపలికి చేరుకొని షయిస్తా ఖాన్ గదిలోకి చేరుకున్నారు. శివాజీ కత్తివేటుకు షయిస్తా ఖాన్ మూడువేళ్లు తెగి కింద పడగా షయిస్తా ఖాన్ కిటికీలో నుండి దూకి ప్రాణాలు దక్కించుకున్నాడు. అంతలో. అంతలో ఇది పసిగట్టిన షయిస్తా ఖాన్ అంగరక్షకులు షయిస్తా ఖానును సురక్షిత ప్రాంతానికి తీసుకెళ్లారు. మొఘలులకు మచ్చ తెచ్చిన షయిస్తా ఖానును [ఔరంగజేబు] సుదూర [బెంగాల్] ప్రాంతానికి పంపించివేశాడు

సూరత్ యుద్ధం

1664 నాటికి [సూరత్] నగరం ప్రధాన వ్యాపారకేంద్రంగా ఉండేది. శివాజీ సూరత్ పైన దాడి చేసి ధనాన్ని, ఆయుధాలు దోచుకున్నాడు. మరియు ఆ మొఘల్ సంపదలను

- కాని అప్పటికే తన స్వశక్తితో పాలిస్తున్నాడు అధీనంలోని [మొఘలుల], బీజాపూర్ సుల్తానుల కోటలను బహిరంగంగా తన సొంతం చేసుకోవడం మొదలు పెట్టాడు ఇది చూసిన [ఔరంగజేబు] ఆగ్రహోదగ్రుడై తన దగ్గర పనిచేస్తున్న రాజపుత్రుడయిన రాజా జై సింగును శివాజీ పైకి పంపించాడు రాజా. జై సింగ్ గొప్ప రాజ నీతిజ్ఞుడు. రాజా జై సింగ్ ఆధ్వర్యంలో మొఘల్ సేనలు మొదట పురంధర్ దుర్గాన్ని ఆక్రమించాయి తర్వాత [రాయగఢ్] ఆక్రమిస్తూ సేనలు ముందుకు సాగుతుండగా ఓటమి గ్రహించిన శివాజీ రాజా జై సింగ్ తో సంధికి దిగాడు 1665 లో శివాజీ రాజా జై సింగ్ తో పురంధర్ వద్ద సంధి చేసుకున్నాడు. తర్వాత కుమారుడు కూడా ఒక మొఘల్ సర్దార్ గా ఉండడానికి అంగీకరించాడు. మొఘల్ సైన్యాన్ని ఉపయోగించుకొని తన శత్రువులయిన [బీజాపూర్], [గోల్కొండ] సుల్తానులను ఓడించడానికి శివాజీ మొఘల్ సర్దార్ గా ఉండడానికి ఒప్పుకున్నాడు

ఆగ్రా కుట్ర

1666లో [ఔరంగజేబు] తన యాభయ్యవ పుట్టినరోజు సందర్భంగా శివాజీని అతని పెద్ద కొడుకు శంభాజీని [ఆగ్రాకు] ఆహ్వానించాడు సభలో శివాజీని ప్రతినిధుల వెనుక నిలబెట్టి అవమానించడంతో ఇది సహించలేని శివాజీ బయటకు వెళ్ళిపోగా భటులు చుట్టుముట్టి శివాజీ ఉంటున్న అతిథి గృహానికి తీసుకెళ్ళి అక్కడే బంధించారు.

తెలివైన ఔరంగజేబు మొదట శివాజీని చంపాలనుకున్నా, దాని వల్ల మరాఠాలు ఒక్కసారిగా చెలరేగుతారని తెలుసుకొని శివాజీని బందీగా ఉంచాలని నిశ్చయించాడు తన కొడుకుతో బందీగా ఉన్న శివాజీ ఎలాగైనా తప్పించుకోవాలని ప్రయత్నించాడు వ్యూహంగా తాను విరక్తిని నటిస్తున్న

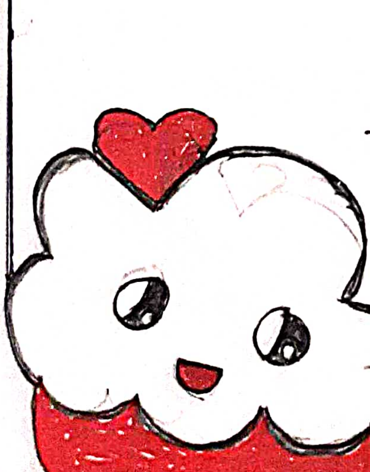

- పత్నులు ఆగ్రాలోని సాధువులు , గుడులు,
ఫకీర్లకు సందేశాలు బహుమతి ఇస్తున్నాడు. ఇతని
నెలవారీ పళ్ళ [బుట్టలు] పంపించే తర్వాత వారు
పేదవారికి పండ్లు పంపుతూ ఆ పెద్ద పెద్ద బుట్టల
పెట్టెలలో తప్పించుకున్నాడు. శివాజీ శంభాజీ ఇద్దరు
ఇద్దరూ పళ్ళబుట్టల్లో దాక్కొని తప్పించుకున్నారని ఒక
వాదన

తప్పించుకున్న తర్వాత శివాజీ రాయఘడ్ చేరుకున్నాడు
ఆ తర్వాత రెండు సంవత్సరాల వరకు శివాజీ
మొఘలులపై ఎటువంటి ప్రతీకార చర్యలు దిగకుండా పురందర్
సంధికి కట్టుబడి ఉన్నాడు. ముఖ్యంగా ఆనాటి దక్కన్ రాష్ట్ర
పాలకుడైన సలహా మేరకు [ఔరంగజేబు శివాజీని రాజు
గుర్తించాడు] ఇతని బాటలకు ఈ శాంతి ఒప్పందం ముగింపు
-త్రిసరి . మొఘల్ సైన్యాధిపతుల మహబత్ ఖాన్, బహదూర్
ఖాన్ , దిలావర్ ఖాన్‌లు మూకుమ్మడిగా శివాజీ, శాయిస్త
ఖై దాడి చేసినా కానీ వారి యత్నాలు పారలేదు. శివాజీని
-యుద్ధంలో వారు ఘోర పరాజయం పొందారు. శివాజీ
చేతిలో చారిత్రక యుద్ధంలో వారంతా ఓడిపోయి
వెనుదిరిగారు

అప్పటికే శివాజీ సామ్రాజ్యం తగ్గడం వల్ల, మొఘల్
మరియు దక్కను పాల్గొంటూ ఉండడం వల్ల ఔరంగజేబు
శివాజీ నుండి ముప్పు ఉండదని భావించి పెద్దగా
పట్టించుకోలేదు, శివాజీ ఎక్కువ సామ్రాజ్య కాంక్షతో
కాకుండా దక్షిణంగా తన కార్యకలాపాలు విస్తరించడం
మొదలుపెట్టాడు. 1674 నాటికి ఇక్కడ నుండి సుస్థిరమైన
సైన్యాన్ని, ఆయుధాలు అశ్వాలు, నౌకా వ్యవస్థను
సమకూర్చుకున్నాడు [1670 దశకం] నుండి మొఘల్

కోటల పైన దాడులు చేసి సొంతం చేసుకోవడం మొదలు పెట్టాడు. ఔరంగజేబు యుద్ధాలలో ఓడిపోవడం, సరైన సైన్యం లేకపోవడం, ఖజానా ఖాళీ కావడంతో మొఘల్ సైన్యం శివాజీని ఎదుర్కొనలేకపోయింది

సింహగడ్ యుద్ధం

శివాజీ ఎన్ని కోటలను సులభంగా స్వాధీనం చేసుకున్నా పూణే దగ్గర ఉన్న కొండనా కోట స్వాధీనం కాలేదు. ఎందుకు ఉదయభాన్ రాథోడ్ అనే రాజపుత్రుడు పరిరక్షిస్తుండడమే కారణం. దుర్భేద్యమైన ఆ కోట చుట్టూ వున్న సైనికుల పహారా కాస్తుండడంతో శివాజీ తన దగ్గర అత్యంత గొప్ప సైనికాధికారిగా పేరు తెచ్చుకున్న తానాజీ మలుసారేకి ఆ కోట స్వాధీనం చేసుకునే బాధ్యత అప్పగించాడు

తానాజీ తన అనుచరులతో రహస్యంగా ఆ కోట కొండల బురుజుల వైపు కష్టంగా అధిరోహణం చేసాడు. అన్ని వైపుల ద్వారాల్లో కట్టుదిట్టమైన సైన్యం ఉంది. చివరకు కోటకు వెనకవైపు ఉన్న ఒక కొండ తానాజీని ఆకర్షించింది. ఆ కొండ చాలా ఏటవాలుగా ఉండడంతో సైన్యం ఆ కొండ ఎక్కడం అసాధ్యం. అప్పుడు తానాజీ యశ్వంతి అనే [పాకుడుల ఉడుముకు] తాడు కట్టి కొండ పైకి విసిరాడు. తాడు సహాయంతో పైకి ఎక్కినవారు అందించిన తాళ్లను పట్టుకొని సైన్యం కోటలోకి చేరుకుంది. చరిత్రలో యుద్ధంలో ఉడుమును ఉపయోగించడం ఇదే ప్రథమం అనుకోవచ్చు

అంతలో తానాజీ సోదరుడు సూర్యాజీ కోట ముఖద్వారం పైన దాడి చేసాడు. మరాఠాలకు రాజపుత్రులకు జరిగిన భీకరయుద్ధంలో మరాఠాలు గెలిచినా తానాజీ మరణించాడు. ఈ వార్త విన్న శివాజీ కోటను గెలిచాము కానీ సింహాన్ని పోగొట్టుకున్నాము అన్నాడు. [సింహసింహత] పోరాడిన. మరాఠాలకు రాజపుత్రుల జరిగిన భీకరయుద్ధంలో మరాఠాలు గెలిచినా తానాజీ

శివాజీ పట్టాభిషేకం

కాని సింహాసనం [సింహాసనంపై] ఆక్రమించుకున్నాడు ఉన్నాడు ఆరాధించే తానాజీ సంభాజీని కాదని కాని వారును సంహరించబడిగా చేర్చాడు

చివరి దశ

జూన్ 6 1674 రాయఘడ్ కోటలో . వారు, వేదాల ఉద్ఘోషల మధ్య శివాజీ శ్రీ భారతదేశ రాజులలో ఉన్నతుడు. [క్షత్రియ రాజులందరికీ అధిపతిగా శ్రీమంత ఛత్రపతి] అనే బిరుదును పొందాడు. బ్రాహ్మణులకు 50,000 బంగారు దక్షిణ ప్రదానం చేసారు. దక్షిణ రాజ్యాల దండయాత్రలో [వెల్లూరు], జింజీలను స్వంతం చేసుకున్నాడు. గడచిన వందల చేసుకున్నాడు . 27 ఏళ్ళ పోరాట యుద్ధాలలో మరాఠా సామ్రాజ్య రాజులకు ప్రథమంగా నిలిచి స్థాపించిన మరాఠా సామ్రాజ్యాన్ని నిలకట్టిన ఛత్రపతి శివాజీ మోకాలు నొప్పితో జ్వరంతో బాధపడి ఏప్రిల్ 3, 1680 మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు రాయఘడ్ కోటలో మరణించాడు

పరిపాలనా విధానం

పరిపాలనలో ప్రజల సంక్షేమం ఉన్నత స్థానం, వ్యక్తిగత విధానాలను పటిష్టంగా వ్యవస్థను చేసి పాలన సంక్షేమం కోసం పాటుపడ్డాడు

వ్యక్తిత్వం

ఒకసారి శివాజీ సైన్యాధికారి ఒక ముస్లిం రాజును ఓడించి ఆతని అందమైన కోడలును తీసుకొచ్చి శివాజీ ముందు ప్రవేశపెట్టాడు. శివాజీ ఆమెతో [నా తల్లి కూడా మీ అంత అందంగా ఉంటే నేను కూడా అందంగా ఉండేవాడిని] అంటూ ఆమెను తల్లిగా గౌరవించి కానుకలతో ఆమె రాజ్యానికి పంపించాడు. శివాజీ లౌకిక పాలకుడు, మసీదులు నిర్మించిన పండితా పాలకుడు

ప్రాశస్త్యం

మరాఠ సామ్రాజ్యం మొగలాయిలకు శివాజీ ఏర్పాటు చేసిన ప్రాంతీయ వ్యవస్థ నేటికి ఉండాలి. పటిష్ఠమైన నౌకా దళాన్ని ఆధునీకరణ దళాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు. ఇప్పటికీ నేలలు వంటివి పండించగా రైతులు కూడా నాలుగు నెలల యుద్ధ ప్రణాళికలను నిర్వహించడం శివాజీ విధానాలను ఆదర్శం పడుతుంది

కొంతమంది ప్రసిద్ధ రాజ సంస్థలలో ఆస్తి పత్రాలను కోటను పరిరక్షించారు. మరాఠీలకు నాటికి దేశంలో ఎందరో వీరంగా లక్ష్య ప్రస్థానం చేసిన ఆ నమ్మకం శివాజీ

కోటలు

మరాఠీలందరికీ 300 కోటలు శివాజీ ఆధీనంలో ఉండేవి. విలువలతో వ్యక్తిత్వమున్న కొండపైన ఉన్నత సాంకేతిక కోటలను నిర్మించడంలో శివాజీ ప్రపంచ ఖ్యాతి పొందాడు. నాసిక్ నుండి మద్రాసు దగ్గర ఉన్న జింజి వరకు 1200 - 300 కోటలు నిర్మించబడ్డాయి

మతసామరస్యం

శివాజీ భవానీమాత భక్తుడు. శివాజీ తన సామ్రాజ్యంలో అన్ని మతాలను సమానంగా చూసేవాడు. కొంతం అన్ని మతాలను సమానంగా చూసేవాడు ముస్లిము కట్టించాడు గుళ్ళు మాదిరిగా ముస్లిములు. ఎందరో శివాజీ ప్రస్థానంలో ముఖ్యులు ముస్లిములు. ఉన్నత పదవుల్లో నిర్వహించారు

ముస్లిములు ఉన్నత పదవుల్లో శివాజీ అంగ రక్షకులలో ఒకరు ముస్లిం. ఆగ్రా నుండి శివాజీ తప్పించుకోవడానికి సహాయపడిన వ్యక్తి మదారి మెహతర్ కూడా ముస్లిమే.. శివాజీ మత సామరస్యం ఉంది